

2021-10-29

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: MSN 2021/103

Medborgarförslag om namnbyte på Vikdalsgränd

Inkom den 9 augusti 2021

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden avslår medborgarförslaget att ändra befintligt vägnamn på Vikdalsgränd till Raman Bandarenkas gata.

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag om att döpa om Vikdalsgränd efter konstnären och formgivaren Raman Bandarenka från Belarus har inkommit. Raman Bandarenka mördades 2020 i samband med en fredlig demonstration mot Lukasjenkoregimen. Den Belarusiska ambassaden ligger på Vikdalsgränd och förslagslämnaren önskar genom namnbytet uppmärksamma den politiska situationen i Belarus.

Namnberedningen och de förtroendevalda i Nacka kommuns namngrupp har diskuterat förslaget och är eniga om att vägnamnet Vikdalsgränd ej bör ändras. Förslaget strider mot kulturmiljölagen och tillämpningen av God ortnamnsedd som säger att hävdvunna platsnamn inte ska ändras.

Därmed föreslås att Miljö- och stadsbyggnadsnämnden avslår medborgarförslaget att ändra befintligt vägnamn på Vikdalsgränd till Raman Bandarenkas gata.

Förslagen i medborgarförslaget

En medborgare har inkommit med förslaget att ändra vägnamnet Vikdalsgränd till Raman Bandarenkas gata.

Raman Bandarenka var en formgivare och konstnär som mördades i Minsk, Belarus den 12 november 2020 i samband med en fredlig demonstration mot den Belarusiska regimen. I medier beskrivs Raman Bandarenka ha förts bort av tichari-de tysta (utsända av inrikesministeriet eller KGB) av vilka han misshandlades så svårt att han senare avled på sjukhus. Ticharis uppdrag är att hota och misshandla för att skrämna kritiker till Lukachenkoregimen till tystnad.

Den Belarusiska ambassaden ligger på Vikdalsgränd och förslagslämnaren önskar genom namnbytet uppmärksamma den politiska situationen i Belarus. Se medborgarförslaget i sin helhet i bilaga 1 till tjänsteskrivelsen.

Enhetens utredning och bedömning

God ortnamnsed och ändring av vägnamn

Sedan den 1 juli 2000 finns en hänsynsparagraf införd i kulturmiljölagen med föreskrifter om att tillämpa *God ortnamnsed*. Paragrafen stadgar att 'god ortnamnsed' skall iakttas vid statlig och kommunal ortnamnsverksamhet.

Detta innebär bland annat att man inte får ändra hävdvunna ortnamn utan starka skäl. (Kulturmiljölagen (1988:950, ändrad 2013:548) 1 kap. § 4 God ortnamnsed.)

Starka skäl kan till exempel vara att det finns risk att ambulans och räddningstjänst inte hittar fram eller att post kommer fel. Detta kan till exempel uppstå när en väg delas i två men bara har ett namn eller om adressplatserna blir ologiskt fördelade på en väg på grund av många små avstickande vägar.

Att ett befintligt namn kan uppfattas som stötande, rasistiskt eller på annat sätt laddat är ett annat skäl för namnbyte. När språkbruk ändras kan ord få en ny betydelse över tid. Ibland kan ett gammalt språkbruk generellt kan ge upphov till att ett befintligt namn blir laddat och behöver ändras.

Alla väg och platsnamn utgör tillsammans en språklig fornlämning som inte bara effektiviserar vår rumsliga uppfattning utan även förmedlar känslor, fångar ideologier och skapar social samhörighet. Våra ortnamn kan mer eller mindre tydligt berätta historier från det förflutna. Därför bör de också så långt som möjligt betraktas som fornlämningar som ska bevaras för framtiden att tolka.

När en ändring av vägnamn genomförs finns det en tid efter ändringen en större risk att ambulans eller räddningstjänst kallas till en plats som inte finns, dvs det gamla vägnamnet. Ju längre ett vägnamn funnits, alltså desto större hävd, desto större är den risken.

Ett ändrat vägnamn ger också konsekvenser för de som bor på adressen och de företag som har sin verksamhet där. Adresser måste ändras och företagsmaterial som visitkort, kuvert med förtryckt avsändare och likande måste uppdateras.

God ortnamnsed och memorialnamn

I God ortnamnsed beskrivs också lämpliga förhållningssätt till memorialnamn. Att namnge platser och vägar efter personer är känsligt och komplicerat. Prioriteringar och val av de som ska hedras måste ske och det finns många som förtjänar att få en plats uppkallad efter sig. Generella krav som kan ställas är att personen är avliden och i tiden för namngivningen är så pass känd att omgivningen inte omgående behöver en förklaring till namnvalet. Ett annat krav är att personen har anknytning till platsen där namnet ska placeras.

Grundat på God ortnamnsed arbetar namnberedning i Nacka gällande memorialnamn bland annat utifrån aspekten att personer som memoreras ska ha en koppling till just Nacka. Personen kan t.ex. ha levt i området, varit yrkesverksam i Nacka eller på annat sätt gjort avtryck på platsen, för en stor del av medborgarna och/eller samhället.

Namnberedningen och de förtroendevalda i Nacka kommuns namngrupp har diskuterat förslaget och är eniga om att vägnamnet Vikdalsgränd ej bör ändras då det inte föreligger några starka skäl att ändra befintligt vägnamn.

Därmed föreslås att Miljö- och stadsbyggnadsnämnden avslår medborgarförslaget att ändra befintligt vägnamn på Vikdalsgränd till Raman Bandarengas gata.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut medför inte några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut medför inte några konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1. Medborgarförslaget

Karolina Stenström
Enhetschef
Lantmäterienheten

Annie Nygård Stark
Gis-samordnare
Lantmäterienheten